

Галина Максим'юк

НАТАЛЯ ЦИБРІВСЬКА

20 листопада минулого року 115 років від дня народження відомої в Галичині п'яністки і педагога Наталі Цибрівської, однієї з тих, хто відроджував професійну музичну освіту на Станиславівщині у важкі післявоєнні роки. Сьогодні залишилося вже дуже мало людей, які знали її особисто. Вони пам'ятають її як високоосвічену, ерудовану, інтелігентну, доброзичливу й скромну людину, напрочуд сумлінного і доброго викладача.

Особливий нахил п. Наталі до педагогічної праці був підкреслений екзаменаційною комісією Віденської консерваторії ще тоді, коли вона закінчила цей заклад у далекому 1916 році. Їй тоді виповнилося 20.

Довший час Наталя Цибрівська працювала в Івано-Франківському музичному училищі ім. Д. Січинського. Не була амбітною, не прагнула кар'єри, стала подвижником щоденної кропіткої вчительської праці, відданої молоді. До своїх учнів ставилася з великою увагою, допомагала, наскільки могла, і в життєвих клопотах. Обов'язково в кінці навчального року чи після іспиту робила їм невеликі подарунки: ноти, книжку про музику, невеликий портрет композитора.

Наталя Цибрівська походила із відомої в Галичині й Буковині родини Кміцикевичів. Один з братів її батька – Володимир Кміцикевич – був професором Чернівецької гімназії, автором німецько- та грецько-українського словників, перекладів українською мовою Шіллера, Платона. Наталя Миколаївна часто їздила до нього в Чернівці, а після його смерті відвідувала стрієву дружину. Другий брат батька був правником, працював у Львові.

Народилася Наталя Цибрівська 20 листопада 1896 року на Тернопільщині у селі Добромірці в родині священника. Батько помер у тому ж 1896-му. Мати, сестра композитора Івана Левицького, була чудовою п'яністкою і вчителькою фортепіано. Після смерті чоловіка з дочкою переїхала до Перемишля. Помітивши музичне обдарування Наталі, почала навчати її гри на фортепіано. Згодом дівчинка вступила до перемишльського Інституту для дівчат. При закладі діяла музична школа, де Наталя продовжила музичну освіту в класі відомої галицької п'яністки Ольги Окуневської, уродженки Косівщини, учениці М. Лисенка й однієї з перших випускниць-українок Віденської консерваторії.

Про гру Наталі Цибрівської сучасники відгукнулися дуже добре. Зокрема, на одному з шкільних концертів дівчину слухав С. Людкевич і відзначив її самобутній піаністичний талант: «Були між точками програми і продукції справді артистичні й концертні. До них належить відоме «Rondo capriccioso» Мендельсона, яке ставить майже віртуозні вимоги технічні, відіграні 15-літньою

дівчиною Н. Кміцикевичівною технічно взірцево, з цілковитим опануванням змісту, природним фразуванням і свободою»⁶.

Після чотирьох років навчання в Перемишлі Наталя вступає до Львівського вищого музичного інституту ім. М. Лисенка, де навчається два роки (1912–1914) у Марії Криницької (фортепіано) та Станіслава Людкевича (теоретичні предмети). Разом з нею в інституті навчалися й дві її товаришки з Перемишля, у майбутньому відомі п'яністки – Ірина Негребецька та Володимира Божейко. З останньою Наталія Миколаївна виїхала на музичні студії до Відня.

У столиці Австрії Наталя провела шість років – від 1915 до 1921. Закінчивши консерваторію в класі Карла Радля, навчалася далі приватно, провадила активне концертне життя, виступаючи, зокрема, на Шевченківських вечорах. Її гра набувала щораз більшого викінчення і зрілості, а музикальність і відчуття композиторських стилів була напрочуд точними. Захоплений високою професійністю молодшої п'яністки, композитор Борис Кудрик, що також на той час перебував у Відні, написав спеціально для неї фортепіанну прелюдію і подарував з присвятою.

У Відні Наталія познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком – Дмитром Цибрівським, який студіював тут на політехніці. Дмитро дуже любив музику, входив до одного з музичних товариств, був диригентом створеного ним же студентського хору. Саме музика зблизила молодих людей. Повернувшись до України, вони одружилися й оселилися в Надвірній, де Дмитро отримав працю. Обидвоє були великими патріотами, брали участь у житті української громади: Дмитро Цибрівський певний час був головою місцевої «Просвіти», керував хором товариства, опікувався «Пластом», спортивним товариством «Бескид»; Наталя увійшла до «Союзу українок», брала участь у проведенні щомісячних вечорів, різних свят, давала приватні уроки музики.

У подружжя народилося двоє дітей: син Юрій та донька Тетяна. Юрко пішов слідами матері. Закінчивши Станіславівську гімназію та філію Музичного інституту ім. М. Лисенка (клас фортепіано Стефанії Крижанівської), вступив до Львівської консерваторії, а 1943 року виїхав на навчання до Відня. З того часу п. Наталя втратила контакт із сином і дуже журилася його долею.

Однак потім в сім'ю Цибрівських прийшло справжнє лихо: 11 листопада 1943 року німці провели в Надвірній масові арешти, схопивши і Дмитра Цибрівського; разом з багатьма іншими українцями він був закатований в Станіславській тюрмі.

Після війни Наталя Цибрівська працювала в музичній школі та музичному училищі Станіслава (Івано-Франківська). На той час у закладах поступово відновлювалось навчання, але бракувало викладачів різних спеціальностей, тож прихід такої висококваліфікованої піаністки був зустрінутий і вчителями, і дирекцією дуже радо.

⁶ С. Людкевич. Попис учениць музичної школи в дівочім ліцеї в Перемишлі // *Станіслав Людкевич. Дослідження. статті, рецензії, виступи*, т. 2 / упоряд., ред., вступ, прим. Зеновія Штундер. – Львів: Дивосвіт, 2000, с. 441.

Випускники диригентсько-хорового відділу Івано-Франківського музичного училища та їхні концертмейстери (зліва направо):
Анна Шуплат, Наталія Цибрівська, Ольга Литвинович.
Початок 1950-х рр.

У Станіславі Наталія Миколаївна активно виступала в училищних та шкільних концертах – тематичних, присвячених творчості різних композиторів, у річних звітах. В її репертуарі були десятки творів, починаючи від музики Барокко й закінчуючи українською класикою. Її виступи залишали незабутнє враження – п'яністка вмiла повністю поринути в море звуків і занурити в них інших. Акомпануючи співакам, допомагала їм увиразнити музичну образність і повніше розкрити власний талант. Колишня випускниця і викладачка музичного училища Мирослава Литвинович-Радловська сьогодні згадує п. Наталю як чудову людину і п'яністку надвисокого рівня. До тепер в її пам'яті живе враження від виконання нею Третього фортепіанного концерту Бетховена: «Хоч п. Наталя була вже старшого віку, але концерт чудово звучав. Любов до музики, вміння і знання переважали все. Вона одушевлялася музикою, була з тих, що ніколи з нею не поривали, що жили музикою».

Наприкінці 50-х років Наталя Цибрівська з донькою поселилися в Станіславі. Приблизно в цей час вони отримали звістку від Юрія, який проживав в Америці. Він став викладачем в Українському музичному інституті в Нью Гей-

вені, багато концертував, пропагуючи українську музику. Його діти також стали музикантами. Наталя Миколаївна мала змогу відвідати сина 1972 року, коли була вже на пенсії.

Н. Цибрівська з сином Юрієм. США, 1972 р.

Відійшла Наталія Цибрівська 7 березня 1986 року тихо і скромно. Відійшли у вічність і її діти. Та головне, щоб не відійшла у ту ж вічність пам'ять про неї, щоб вона нагадувала нам про людину, яка, відмовившись від блискучої піаністичної кар'єри, присвятила себе вихованню молодих музикантів.

Використані для статті світлини знаходяться в приватній збірні Мирослави Литвинович-Радловської.

